

4η ενότητα

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

- Αναφορικές προτάσεις
- Ελληνικά σε ξένες γλώσσες
- Συνώνυμα – Αντίθετα

Από το βιβλίο του Jacques Le Golf, *Η Ευρώπη. Μια αφήγηση για παιδιά και νέους*, μτφρ. Βάσις Τσακόπουλος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1997

Αναφορικές προτάσεις – Ελληνικά σε ξένες γλώσσες – Συνώνυμα – Αντίθετα

Κείμενο 1 [Τι σημαίνει Ευρωπαίος;]

[...] Θεωρώ λοιπόν ότι οι Ευρωπαίοι, και μιλάμε εδώ για τους ανθρώπους της σκέψης και της διανόησης, χαρακτηρίζονται από το ότι θέτουν υπό αμφισβήτηση κάθε κατακτημένο ή κατεστημένο, με την πρόθεση όχι μόνο να ανατρέψουν το παλιό χωρίς να απαρνηθούν τις καταβολές τους, αλλά και για να προχωρήσουν προς το άγνωστο. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί μια συνεχής μετακίνηση των γνωστικών συνόρων, με απώτερο σκοπό να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και αντίδρασης, θέσεων και αντιθέσεων.

Αυτή η αέναη μετακίνηση οδήγησε τους Ευρωπαίους στην εξερεύνηση νέων δρόμων, στην κατάκτηση αποικιών από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, και αυτό νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι είναι η συνεχής ουτοπία (ου τόπος) που κινητοποιεί τον κάθε σκεπτόμενο Ευρωπαίο. Αυτή η ουτοπία, η οποία είναι κατά τη γνώμη μου το βασικό στοιχείο των Ευρωπαίων, σήμερα εκδηλώνεται με την προσπάθειά τους να επιβάλουν αυτό που εκφράζουν τα τέσσερα δέλτα: η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο Διάλογος και η Διανομή των αγαθών. Και αυτό ίσως να είναι και η πιο συγκλονιστική ιστορική ουτοπία.

Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει; Αν δεχτεί κανείς την πολυμορφία της Ευρώπης, Ευρώπη σλαβική, Ευρώπη ορθόδοξη, προτεσταντική, καθολική, Βόρεια και Νότια Ευρώπη, Ευρώπη της ελιάς και Ευρώπη του αμπελώνα για παράδειγμα, καταλήγει μοιραία να δεχτεί ότι η έννοια Ευρώπη είναι μια ιδέα υπό κατασκευήν. [...] Είναι μια Ευρώπη της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το πεπρωμένο ενός οράματος που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα.

Ελένη Αρβελέρ, απόσπασμα από συζήτηση με τη δημοσιογράφο Χαρά Κιοσσέ, εφημ. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 2000

- 1 Από ποια στοιχεία χαρακτηρίζονται οι Ευρωπαίοι, σύμφωνα με την Αρβελέρ;
- 2 Ποια απάντηση δίνει η συγγραφέας-ιστορικός στην ερώτηση: «Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει;»
- 3 Υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις του αποσπάσματος. • Πώς εισάγεται καθεμιά; • Σε ποια λέξη αναφέρεται; • Τι είδους αναφορικές προτάσεις είναι;
- 4 Προσπαθήστε να βρείτε τη σχέση που συνδέει τις λέξεις της α' στήλης με μερικές από τις λέξεις της β' στήλης και κάντε τις σωστές αντιστοιχίες. (Μερικές λέξεις της β' στήλης περισσεύουν.)

α'	β'
απαρνιέμαι	ομοιομορφία
πολυμορφία	αρχίζω
ευρύτερος	αποδέχομαι
καταλήγω	τοπικός
παγκόσμιος	στενότερος
	ποικιλομορφία
	πανευρωπαϊκός

- 5 Διαβάζοντας το κείμενο βρείτε συνώνυμες λέξεις που να μην αλλοιώνουν το νόημά του:

καταβολές =
πρόθεση =

μετακίνηση =
αέναη =

πεπρωμένο =
παγκόσμιο =

- 6** α. *ουτοπία*: Σας βοηθάει η ετυμολογία της λέξης να κατανοήσετε τη σημασία της; Σκεφτείτε και γράψτε δύο προτάσεις που περιέχουν τη λέξη *ουτοπία* ή παράγωγό της.
- β. Γράψτε παραδείγματα από την ιστορία της Ελλάδας, από την αρχαιότητα ως σήμερα, που αποδεικνύουν το κυνήγι της *ουτοπίας*, για το οποίο κάνει λόγο η Αρβελέρ.
- 7** Συμπληρώστε τις προτάσεις, έτσι ώστε να έχουν παρόμοια σημασία με αυτές που προηγούνται. Χρησιμοποιήστε την αντωνυμία *ο οποίος*.
- α. – Οι άνθρωποι της σκέψης χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο.
 – Οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο.
- β. – Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και δημιουργίας.
 – Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος
- γ. – Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε τη χαμένη μας εθνική ταυτότητα.
 – Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε την εθνική ταυτότητα
- δ. – Η Ευρώπη δε σημαίνει αλλοτρίωση, αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας. Η ουσία της Ευρώπης είναι η πολυμέρεια.
 – Η Ευρώπη, η ουσία, δε σημαίνει αλλοτρίωση αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας.
- ε. – Η Ευρώπη γεννήθηκε από την Ελλάδα. Εκείνη η Ελλάδα δεν υπάρχει πια.
 – Εκείνη η Ελλάδα, από, δεν υπάρχει πια.

Κείμενο 2 ΚΟΙΝΗ ΖΩΗ. Η εσωτερική αγορά

Μόνο όσοι γνωρίζονται καλά μπορούν να ζήσουν καλά μαζί. Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να ταξιδέψουν, να ζήσουν, να σπουδάσουν και να εργαστούν παντού μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα που είναι πολύ ενδιαφέρον, κυρίως για τους νέους. Όλοι μπορούν να ψάξουν για δουλειά σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν. Οι εξετάσεις και τα διπλώματα κατάρτισης αναγνωρίζονται παντού. Κάθε χρόνο, χιλιάδες νέοι συμμετέχουν στο πλαίσιο των σπουδών ή της επαγγελματικής τους κατάρτισης σε προγράμματα ανταλλαγών που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, τα ταξίδια και οι αγορές έχουν γίνει πιο εύκολα για τους πολίτες της Ένωσης. Την 1η Ιανουαρίου 1993, ολοκληρώθηκε η ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά. Οι περισσότεροι έλεγχοι στα σύνορα καταργήθηκαν και μόνο συγκεκριμένοι έλεγχοι μπορούν να γίνονται σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Ο καθένας μπορεί οπουδήποτε να αγοράσει εμπορεύματα για προσωπική του χρήση και να τα φέρει στη χώρα του, χωρίς να πληρώσει πρόσθετο φόρο.

Ο πόλεμος του παγωτού βατόμουρο, ενημερωτική έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 1998

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

- 1 Εντοπίστε τις ελεύθερες αναφορικές προτάσεις του κειμένου και βρείτε το συντακτικό τους ρόλο.
- 2 Αλλάξτε τη διατύπωση των σημείων του κειμένου, όπου υπάρχουν οι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις και αντικαταστήστε τις με αντίστοιχες επιθετικές.
- 3 «Όλοι μπορούν να ψάξουν για δουλειά σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν». • Αντικαταστήστε τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες, έτσι ώστε να δώσετε έναν πιο επίσημο τόνο στο απόσπασμα.

Κείμενο 3 Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) λειτουργεί μέσω των θεσμικών οργάνων στα οποία εκπροσωπούνται όλες οι χώρες της, γνωστές ως κράτη μέλη.

Τα όργανα αυτά είναι:

Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**, το οποίο απαρτίζεται από τους αρχηγούς όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Συνεδριάζει τουλάχιστον κάθε έξι μήνες για να συζητήσει τη στρατηγική της ΕΕ. Το **Συμβούλιο Υπουργών**, το οποίο απαρτίζεται από υπουργούς όλων των κρατών μελών. Έργο του είναι να λαμβάνει τις τελικές αποφάσεις για τις νέες νομοθετικές πράξεις και τα βασικά θέματα της ΕΕ. Ανάλογα με τα προς συζήτηση θέματα, το Συμβούλιο συνέρχεται με διαφορετικές συνθέσεις. Παραδείγματος χάρη, για τα θέματα γεωργίας συνέρχεται το Συμβούλιο Γεωργίας, στο οποίο συμμετέχουν οι υπουργοί Γεωργίας των κρατών μελών.

Αρμόδια για την εφαρμογή των διαφορών αποφάσεων είναι συνήθως τα κράτη μέλη.

Γνωρίζετε ποια μέλη του Ευρωκοινοβουλίου εκπροσωπούν την Ελλάδα; Τι γνωρίζετε για το έργο τους;

Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, με **626** μέλη (μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή ευρωβουλευτές), το οποίο συνεδριάζει στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο για να συζητήσει και να εγκρίνει νέες νομοθετικές πράξεις. Οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γίνο-

νται κάθε πέντε χρόνια. Ο αριθμός των ευρωβουλευτών που έχει κάθε κράτος μέλος εξαρτάται από το μέγεθος του πληθυσμού του. Η Ελλάδα έχει 25 ευρωβουλευτές. Οι επόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα διεξαχθούν το 2004.

Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, η οποία απαρτίζεται από 20 μέλη, έχει τρεις βασικές λειτουργίες: να υποβάλλει προτάσεις νομοθετικών πράξεων, να αποτελεί το θεματοφύλακα των συνθηκών της Ένωσης και να θέτει σε εφαρμογή τις κοινοτικές πολιτικές και δράσεις.

Το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο**, με έδρα το Λουξεμβούργο, αποτελείται από 15 δικαστές, οι οποίοι διορίζονται από τα κράτη μέλη για έξι χρόνια. Βασικό έργο του Δικαστηρίου είναι η εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας και της τήρησης του κοινοτικού δικαίου. Όλοι οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να προσφεύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την επίλυση των διαφορών που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορείτε να βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/index_el.html ή στο site της αντιπροσωπείας της ΕΕ στην Ελλάδα: www.ee.gr

- 1 Ποια είναι τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στο κείμενο;
- 2 Υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις του κειμένου. • Σε ποιες περιπτώσεις ο συγγραφέας έχει προτιμήσει το *που* και σε ποιες την αναφορική αντωνυμία *ο οποίος*; • Μπορείτε να εξηγήσετε τους λόγους;
- 3 Αντικαταστήστε, στις αναφορικές προτάσεις, την αναφορική αντωνυμία *ο οποίος* με το *που*. • Τι παρατηρείτε στο ύφος του κειμένου; • Γιατί ο συγγραφέας του κειμένου διάλεξε αυτή την αντωνυμία και όχι το *που*;
- 4 Στην α' στήλη υπάρχουν λέξεις από το κείμενο. Αντιστοιχίστε την καθεμιά με τη συνώνυμη στη β' στήλη. (Μερικές λέξεις της στήλης β' περισσεύουν.)

α'	β'
απαρτίζεται	θεραπεύεται
συνέρχεται	αποτελείται
εγκρίνει	δίνει τη συγκατάθεσή του
	επιδοκιμάζει
	συνεδριάζει

- 5
 - α. Ψάξτε στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που σας δίνονται στο κείμενο και βρείτε κείμενα που αφορούν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
 - β. Μέσα στα ξενόγλωσσα αυτά κείμενα βρείτε λέξεις με ελληνική προέλευση.

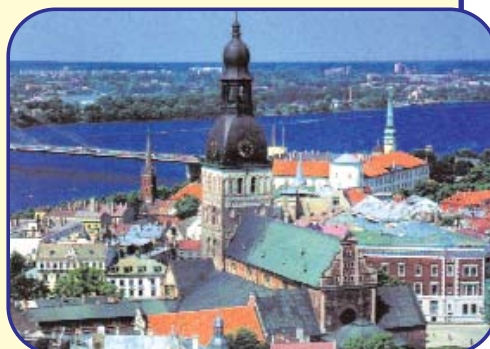

Κείμενο 4 [Ελάτε να γνωρίσουμε τη Λετονία]

Γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Η Λετονία βρίσκεται στις ακτές της Βαλτικής Θάλασσας και συνορεύει με την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Το μεγαλύτερο μέρος του εδάφους της είναι λιγότερο από 100 μέτρα πάνω από τη στάθμη της θάλασσας. Το εσωτερικό της χώρας είναι λοφώδες, με πυκνά δάση, πάνω από 3.000 λίμνες και πολυάριθμα ποτάμια. Ο κυριότερος ποταμός, ο Νταουγκάβα, διασχίζει τη χώρα και εκβάλλει στον κόλπο της Ρίγας. Ακτές μήκους πάνω από 472 χιλιόμετρα προσφέρουν θαυμάσιες αμμουδιές στους παραθεριστές. Βασικά κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το κρέας και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, ενώ τα κυριότερα γεωργικά προϊόντα είναι το κριθάρι, το λινάρι, η βρώμη, οι πατάτες και η σίκαλη.

Γιατί η τοποθεσία της πόλης Ρίγα είναι τόσο σημαντική;

Η βιομηχανία, βασικός τομέας της οικονομίας της χώρας, περιλαμβάνει την κατασκευή ηλεκτρονικών συσκευών, οικιακών συσκευών, μηχανημάτων και μεταλλικών προϊόντων, λεωφορείων και σιδηροδρομικών οχημάτων.

Παραδοσιακά φαγητά και ποτά

Παραδοσιακά φαγητά της Λετονίας είναι η λαχανόσουπα, τα ψητά παϊδάκια, τα μπιζέλια με τηγανητό κρέας, το καπνιστό ψάρι και το rīragi (ζύμη με γέμιση από μπέικον και κρεμμύδια).

Η λετονική γλώσσα

Η λετονική είναι η επίσημη γλώσσα της χώρας. Είναι μία από τις αρχαιότερες γλώσσες της Ευρώπης και έχει συγγένεια με τη σανσκριτική, αρχαία ινδική γλώσσα.

Ντάινα (daina)

Οι πολιτιστικές και καλλιτεχνικές παραδόσεις της Λετονίας έχουν ιστορία αιώνων. Έχουν εντοπιστεί πάνω από 1,4 εκατ. ντάινα, που είναι παραδοσιακά λαϊκά τραγούδια. Τα τετράστιχα αυτά τραγούδια μιλούν για τα ήθη και τα έθιμα των αρχαίων Λετονών.

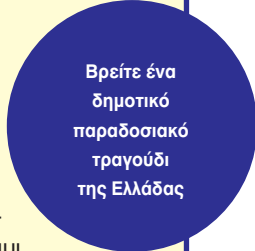
Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Οι σπουδαιότερες γιορτές της Λετονίας είναι το Līgovakars (23 Ιουνίου) και το Janī (24 Ιουνίου).

Τις ημέρες αυτές οι κάτοικοι γιορτάζουν το θερινό ηλιοστάσιο. Μαζεύουν αγριολούλουδα και πρασινάδα και φτιάχνουν στεφάνια από φύλλα βελανιδιάς και λουλούδια. Έχουν το έθιμο να στολίζουν τις αυλές και τα ζώα στα αγροκτήματα με γιρλάντες και πρασινάδα, να ανάβουν φωτιές (αντίστοιχο με το ελληνικό έθιμο του κλήδονα) και να τραγουδούν ειδικά για την περίπτωση λαϊκά παραδοσιακά τραγούδια, τα λίγκο (Līgo). Στη γιορτή προσφέρουν συνήθως τυρί και κριθαρένια μπίρα.

Ο θρύλος για τη Ρίγα

Σύμφωνα μ' ένα θρύλο, κάθε εκατό χρόνια βγαίνει μέσα από τα νερά του ποταμού Νταουγκάβα ένα τέρας και ρωτά «Τελείωσε η Ρίγα;». Αν είχε τελειώσει, η πόλη θα βυθιζόταν στο ποτάμι. Όπως κάθε πόλη, η Ρίγα συνεχώς εξωραϊζεται και αναπτύσσεται, ώστε δεν υπάρχει κίνδυνος να τελειώσει ποτέ.

Βρείτε ένα δημοτικό παραδοσιακό τραγούδι της Ελλάδας

Ευρώπη, Ελάτε να γνωρίσουμε τη νέα μας Ευρώπη, ενημερωτικό έκδοση της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, 2002

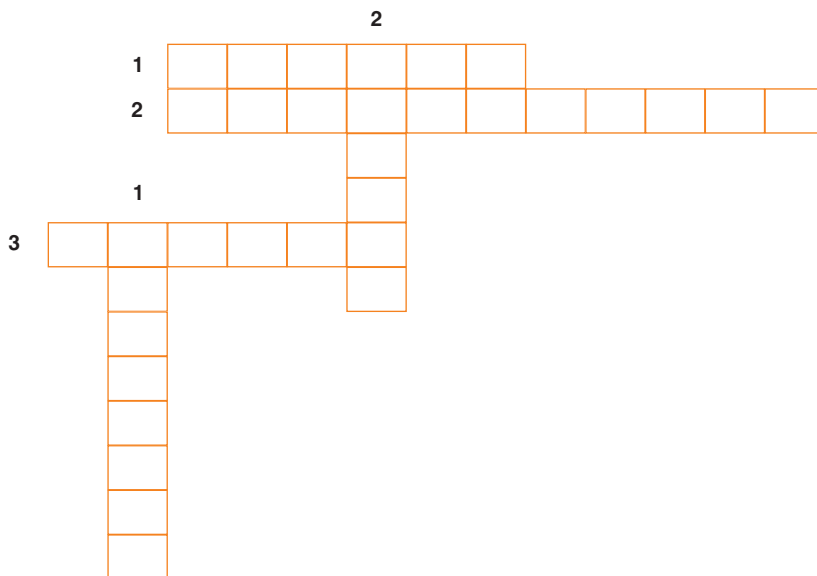
- 1 Βρείτε ένα χάρτη της Ευρώπης και δείξτε πού είναι η Λετονία και τα κράτη με τα οποία συνορεύει.
- 2 Τι είναι τα ντάινα και τα λίγκο;
- 3 Θα θέλατε να επισκεφτείτε τη Λετονία; Αν ναι, γιατί; • Συζητήστε το στην τάξη σας.
- 4 Για να λύσετε το σταυρόλεξο πρέπει να βάλετε στη θέση των λέξεων που δίνονται παρακάτω τα συνώνυμά τους που βρίσκονται μέσα στο κείμενο 4.

Οριζόντια

1. επίπεδο
2. ομορφαίνει
3. καλοκαιρινό

Κάθετα

1. χύνεται
2. φανταστική διήγηση

- 5 «Ο κυριότερος ποταμός,... στον κόλπο της Ρίγας»
«Η βιομηχανία,... και σιδηροδρομικών οχημάτων»

Μπορείτε να αλλάξετε τη σύνταξη αυτών των δύο περιόδων προσθέτοντας από μία δευτερεύουσα αναφορική πρόταση (με το *που* ή το *οποίος*); • Γιατί νομίζετε ότι ο συγγραφέας προτίμησε αυτή την εκδοχή χωρίς αναφορικές προτάσεις;

Κείμενο 5 Για μια ποιοτική βίωση της Ενωμένης Ευρώπης

[...] Έχει λεχτεί ότι η Ευρώπη είναι «η ήπειρος των αντιφάσεων». Ωστόσο, η Ευρώπη των αντιφάσεων –των συνενώσεων δηλαδή αλλά και των συγκρούσεων, της χριστιανικής αγάπης αλλά και των θρησκευτικών πολέμων, της δημοκρατίας αλλά και των ολιγαρχικών έως και φασιστικών καθεστώτων, της ειρήνης αλλά και των άγριων πολέμων, του πιο σημαντικού πολιτισμού στις τέχνες και στα γράμματα αλλά και ενός φάσματος ασύλληπτης βαρβαρότητας– αυτή η Ευρώπη των αντιφάσεων είναι και αυτή που κατόρθωσε, περνώντας από πολλά στάδια εξέλιξης, να φθάσει στην Ενωμένη Ευρώπη των αρχών του 21ου αιώνα, στην Ευρώπη των 25 με μια σταθερή πορεία προς την ολοκλήρωση.

Η ιστορικότητα της ιδέας της Ευρώπης από κοινού με τη γνώση των σφαλμάτων, των αδυναμιών και των αποτυχιών του παρελθόντος μπορούν να βοηθήσουν σε ακόμα μεγαλύτερη *συνειδητοποίηση της ουσίας* της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα πρέπει κάποτε να διδαχτεί και στα σχολεία της Ευρώπης για να εδραιωθεί στις ψυχές των νέων ανθρώπων. Έχουμε πολύ δρόμο ακόμη για μια *ποιοτική ένωση* των ευρωπαϊκών χωρών, η οποία θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες των κρατών-μελών, τη γλώσσα, την παράδοση, την ιδιοπροσωπία κάθε ευρωπαϊκού λαού, την πολιτισμική πολυμορφία της Ευρώπης, ενώ παράλληλα θα καλλιεργεί, θα βαθιάνει και θα αναδεικνύει ό,τι ενώνει τους Ευρωπαίους και ό,τι τους διακρίνει ιστορικά από άλλους σύγχρονους πολιτισμούς.

Ο καίριος χώρος για τη συνειδητοποίηση της ουσίας της Ενωμένης Ευρώπης και για μια ποιοτική βίωση αυτής της ουσίας είναι –μην το ξεχνάμε– ο χώρος της Παιδείας. Οι ιδέες, οι αρχές και οι αξίες περνούν μέσα από την Εκπαίδευση, τη σχολική και την ανώτατη. [...] Θεωρώ, μάλιστα, ιδιαίτερα σημαντικό ότι τα Πανεπιστήμια της Ευρώπης έχουν πειστεί και ενθαρρύνουν συστηματικά τη διακινητικότητα (mobility) των φοιτητών, τη μετάβαση και φοίτησή τους (για μερικά εξάμηνα και με αναγνώριση αυτής της φοίτησης) σε άλλα πανεπιστήμια της Ευρώπης. Κι αυτό σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Όπως είναι σημαντική και η δυνατότητα –που αρχίζει να διαφαίνεται– απόκτησης κοινών πανεπιστημιακών πτυχίων ή και μεταπτυχιακών τίτλων. Η συμφοίτηση και συνεργασία των νέων σ' ένα κατ' εξοχήν πνευματικό πεδίο που είναι η κατάκτηση της επιστήμης δημιουργεί τους καλύτερους όρους για μια ποιοτική βίωση της Ένωσης.

Γιώργος Μπαμπινιώτης, εφημ. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 2004

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

- 1 Πώς δικαιολογεί ο συγγραφέας τη θεματική περίοδο της πρώτης παραγράφου;
- 2 Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα από την Ιστορία που αποδεικνύουν όσα αναφέρει ο συγγραφέας, αναπτύσσοντας τη θεματική περίοδο της πρώτης παραγράφου;
- 3 Αναζητήστε και υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις που υπάρχουν στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου. • Από ποια λέξη εξαρτάται η καθεμιά από τις αναφορικές προτάσεις που βρήκατε; • Ποιες από αυτές είναι επιθετικές και ποιες είναι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις; • Ποιες προτάσεις χωρίζονται με κόμμα; • Γιατί;
- 4 Στην α΄ στήλη υπάρχουν λέξεις από το κείμενο. Στη β΄ στήλη κάποιες συνώνυμες τους και στη γ΄ κάποιες αντίθετές τους. Κάντε τις σωστές αντιστοιχίσεις: Για κάθε λέξη της στήλης α΄ βρείτε τη σωστή συνώνυμη και αντίθετη στις στήλες β΄ και γ΄. (Προσοχή: κάποιες λέξεις της β΄ και της γ΄ στήλης περισσεύουν.)

α΄	β΄	γ΄
ασύλληπτος	μετριάζω	κλονίζω
εδραιώνω	μαζί	επιζητώ
σταθερός	ποιοτικός	ποικίλος
ενώνω	σημαντικός	ευνόητος
καίριος	αμετάβλητος	διαχωρίζω
από κοινού	συνδέω	ασταθής
	αδιανόητος	ασήμαντος
	παγιώνω	χωριστά

- 5 Ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι: «Ο καίριος χώρος για τη συνειδητοποίηση της ουσίας της Ενωμένης Ευρώπης και για μια ποιοτική βίωση αυτής της ουσίας είναι –μην το ξεχνάμε– ο χώρος της Παιδείας». Εσείς συμμερίζεστε αυτή τη γνώμη; • Τι ακριβώς νομίζετε ότι μπορεί να προσφέρει η παιδεία στην Ένωση της Ευρώπης;
- 6 Βρείτε στο κείμενο τρία (τουλάχιστον) δυαδικά αντίθετα.

Κείμενο 6 [Ευρώπη]

Από την ιστοσελίδα της Ελληνικής Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 1ο εξάμηνο 2003

- 1 Δώστε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο.
- 2 Περιγράψτε τρεις τουλάχιστον από τις φωτογραφίες, χρησιμοποιώντας και αναφορικές προτάσεις.
- 3 Αντικαταστήστε τρεις τουλάχιστον φωτογραφίες με σημαίες των αντίστοιχων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4 Αντιστοιχίστε τα παρακάτω λεκτικά σύνολα με τις εικόνες. • Στη συνέχεια βρείτε συνώνυμα ή αντίθετα για τα επίθετα των λεκτικών συνόλων.

<p>α. αρχαίο μνημείο</p> <p>β. πλατιά λεωφόρος</p> <p>γ. επιβλητική πρόσοψη</p>	<p>δ. ήρεμο ποτάμι</p> <p>ε. μοντέρνα γέφυρα</p> <p>στ. φωτισμένη νύχτα</p>
---	---

Κείμενο 7 [Ο νέος ρόλος της Ευρώπης στον κόσμο της παγκοσμιοποίησης]

[...] Εκτός των συνόρων της, η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται αντιμέτωπη με τον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο της παγκοσμιοποίησης. [...]

Ποιος είναι ο ρόλος της Ευρώπης στο νέο αυτό κόσμο; Δεν πρέπει η Ευρώπη, τώρα που είναι επιτέλους ενωμένη, να αναλάβει ηγετική θέση στη νέα πλανητική τάξη, τη θέση μιας δύναμης που μπορεί και να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και να δείξει την κατεύθυνση για τη μελλοντική πορεία πολλών χωρών και λαών; Η Ευρώπη, ως ήπειρος των ανθρωπιστικών αξιών, της Μάγκνα Κάρτα, της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων, της Γαλλικής Επανάστασης, της πτώσης του Τείχους του Βερολίνου, η ήπειρος της ελευθερίας, της αλληλεγγύης και πάνω από όλα της ποικιλομορφίας, έννοιας που εγκλείει το σεβασμό των γλωσσών, των πολιτισμών και των παραδόσεων του άλλου. Το μοναδικό σύνορο που χαράσσει η Ευρωπαϊκή Ένωση αφορά τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η Ένωση είναι ανοικτή μόνο για χώρες που σέβονται ορισμένες θεμελιώδεις αξίες, όπως τις ελεύθερες εκλογές, τα δικαιώματα των μειονοτήτων και το κράτος δικαίου.

Τώρα που ζούμε [...] σε έναν παγκοσμιοποιημένο αλλά και κατακερματισμένο κόσμο, η Ευρώπη πρέπει να επωμισθεί τις ευθύνες της, σε ό,τι αφορά τη διακυβέρνηση της παγκοσμιοποίησης. Ο ρόλος που πρέπει να διαδραματίσει είναι ο ρόλος μιας δύναμης που δρα αποφασιστικά εναντίον κάθε βίας, κάθε τρομοκρατίας, κάθε φανατισμού, αλλά και η οποία δεν κλείνει τα μάτια μπροστά στην αδικία που ταλανίζει τον πλανήτη. Με λίγα λόγια, μια δύναμη η οποία επιθυμεί να μεταβάλει τις παγκόσμιες σχέσεις κατά τρόπον ώστε να αποφέρουν οφέλη όχι μόνο στις πλούσιες αλλά και στις φτωχότερες χώρες. Μια δύναμη που θέλει να εντάξει την παγκοσμιοποίηση σε ηθικό πλαίσιο, ώστε να βασίζεται στην αλληλεγγύη και την αειφόρο ανάπτυξη.

Λάκεν, *Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διακυβερνητική διάσκεψη της Ε.Ε., Δεκέμβριος 2001

- 1 Ποιος είναι ο ρόλος που πρέπει να αναλάβει η Ευρώπη στον κόσμο της παγκοσμιοποίησης, σύμφωνα με το κείμενο; Διαλέξτε μία απάντηση από αυτές που ακολουθούν και αιτιολογήστε την επιλογή σας:
 - α. Η Ευρώπη πρέπει να κυβερνήσει τον παγκοσμιοποιημένο κόσμο.
 - β. Η Ευρώπη πρέπει να συμβάλει στη σταθεροποίηση της παγκοσμιοποίησης στον κόσμο.
 - γ. Η Ευρώπη πρέπει να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στο νέο κόσμο προβάλλοντας τις ανθρωπιστικές αξίες που σημάδεψαν την ιστορία της.
 - δ. Η Ευρώπη πρέπει να προβάλλει αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση.
- 2
 - α. «η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται αντιμέτωπη με τον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο»: Αντικαταστήστε την υπογραμμισμένη λέξη με μια αναφορική πρόταση, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.
 - β. «η Ευρώπη,..., να αναλάβει..., τη θέση μιας δύναμης που μπορεί και να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο...»: Αντικαταστήστε την αναφορική πρόταση με ένα επίθετο.
- 3 *ενωμένη, μεταβαλλόμενο, ποικιλομορφίας, κατακερματισμένο, φανατισμού*: Εντοπίστε τις λέξεις στο κείμενο και εξηγήστε τις χρησιμοποιώντας αντίθετά τους, όπως στο παράδειγμα: ενωμένη = η Ευρώπη που δεν είναι διχασμένη/χωρισμένη.

- 4 Στο κείμενο αναφέρονται: η *Μάγκνα Κάρτα*, η *Διακήρυξη των Δικαιωμάτων*, η *Γαλλική Επανάσταση*, η *πτώση του Τείχους του Βερολίνου*. Πρόκειται για κάποια γεγονότα-ορόσημα στην ιστορία της Ευρώπης. Αναζητήστε πληροφορίες και γράψτε ένα πολύ σύντομο κείμενο για το καθένα, στο οποίο να συμπυκνώνονται τα πιο ουσιώδη στοιχεία (πότε, πού, πώς, γιατί).

Ασκήσεις – Δραστηριότητες

- 1 Βρείτε τα συνώνυμα ή τα αντίθετα των λέξεων που σας δίνονται για να συμπληρώσετε την ακροστιχίδα.

1. Ε.....	1. ≠ ανειλικρινής
2. Ν.....	2. = καινούριος
3. Ο.....	3. ≠ άσχημος
4. Π.....	4. ≠ γνήσιος
5. Ο.....	5. ≠ διχόνοια
6. Ι.....	6. = ιδανικός
7. Η.....	7. = πράος
8. Σ.....	8. = σκέφτομαι
9. Η.....	9. ≠ νύχτα

Συγκρίνετε τις λέξεις που γράψατε με αυτές των συμμαθητών σας. Υπάρχουν διαφορές; • Αν ναι, ποιες, και γιατί;

- 2 Φτιάξτε και εσείς δύο ακροστιχίδες: Η μία να λύνεται με συνώνυμα και η άλλη με αντίθετα.
• Προσπαθήστε η λέξη που θα σχηματίζεται κάθετα (= ακροστιχίδα) να έχει κάποια σχέση (μικρότερη ή μεγαλύτερη) με τις λέξεις που θα γραφούν οριζόντια.

- 3 *πλούσιος – φτωχός*: Γράψτε όσα περισσότερα συνώνυμα μπορείτε για τα δύο αυτά επίθετα. Αν θέλετε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα λεξικό συνωνύμων. • Στη συνέχεια συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων διαλέγοντας από τα επίθετα που συγκεντρώσατε.

- Υπάρχουν άνθρωποι με φτωχό όμως συναισθηματικό κόσμο.
- Έχει πάρα πολλά χρήματα. Είναι πραγματικός !
- Το σπίτι τους ήταν μικρό και αλλά ένιωθα άνετα εκεί.
- Η ανταμοιβή που μας υποσχέθηκαν ήταν
- Παίρνουν μια σύνταξη που δεν τους φτάνει ούτε για τα βασικά.
- Δεν μπορώ να έρθω μαζί σας απόψε. Μου τέλειωσαν τα λεφτά και είμαι

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

- 4 Στο κρυπτόλεξο που ακολουθεί υπάρχουν δέκα λέξεις συνώνυμες και αντίθετες της λέξης *ένωση*. Βρείτε τουλάχιστον οχτώ από αυτές. • Αναζητήστε τες οριζόντια, κάθετα και διαγώνια και κυκλώστε τες.

A	K	E	P	T	Π	Υ	Φ	A	O	Σ	E	N
Π	O	K	T	Φ	K	E	P	I	O	Σ	Ω	Σ
P	I	A	Δ	P	E	Ω	X	M	Σ	T	O	Y
E	N	O	Π	O	I	H	Σ	H	Ψ	Γ	Y	N
T	O	T	E	P	B	I	Σ	Δ	O	I	O	Δ
A	Π	Ψ	Ω	A	P	Y	Π	Λ	I	E	Ω	E
I	P	E	N	Ω	Λ	A	Λ	X	E	K	O	Σ
P	A	T	X	A	Z	Y	O	Y	Φ	E	Σ	M
E	Ξ	Δ	I	A	Σ	Π	A	Σ	H	T	P	O
I	I	Δ	E	Σ	M	O	Σ	Ω	Π	Σ	E	Σ
A	A	K	O	I	N	O	T	H	T	A	N	I

- Καταγράψτε τις λέξεις που βρήκατε στο τετράδιό σας, χωρισμένες σε δύο στήλες, μία συνώνυμων και μία αντιθέτων και δώστε τη σημασία της καθεμιάς. Για όσες λέξεις δεν μπορείτε να πείτε τι σημαίνουν, συμβουλευτείτε το λεξικό σας.